

Israel og Palestina - en lynrask historisk gjennomgang og noen personlige opplevelser

Et zoom-kåseri for Oslo Vest Rotary
onsdag 12. januar 2022
ved Harry Rødner

1

FORHISTORIEN:

- *Judea* Romersk provins fra 63 fvt (Pompeius)
- Opprør i *Jerusalem* slått ned, byen erobret (Titus, 70 vt, 2. *jødiske krig*), byen og tempelet lagt i grus og jødene drept eller kastet ut
- Nytt opprør slått ned (Hadrian 135 vt, 3. *jødiske krig*): Bar Kochba - «*Stjernesønnen*» -
- *Judea* legges inn under den romerske provinsen *Syria* og gjenoppstår som kolonien *Palestina*. Jødene kommer i mindretall i løpet av neste 200 år

2

NOEN EROBRERE/OKKUPANTER

- Romere
- Bysants (kristne Øst-Romere)
- Arabere (muslimer)
- Korsfarere, (kristne, bl.a. Sigurd Jerusalemfarer)
- Mamelukker (muslimer)
- Mongoler (muslimer)
- Ottomaner 1516 – 1917 (muslimer)
- Briter 1917 – 1948
- Jordanere og egyptere 1949 - 1967

3

4

Det britiske Palestina 1917 - 1923

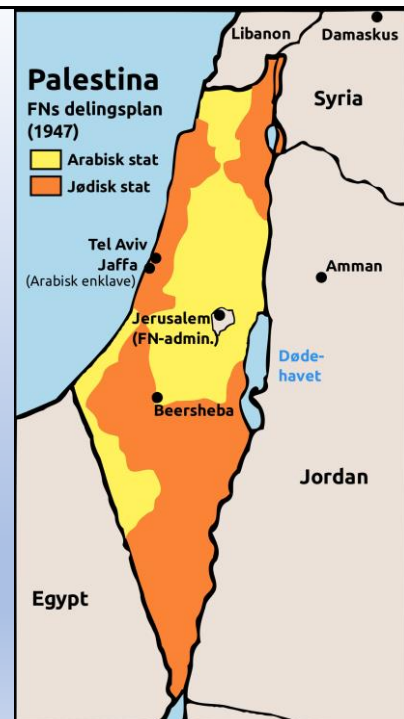

Tilsvarende kolonien
Palestina i provinsen
Syria i det romerske
og det ottomanske
imperiet (bortsett fra
Golan som ble
overdratt til det
franske
mandatområdet)

5

Det britiske
mandatsområde
Palestina
1920 – 1948

FN's delingsplan 1947

6

Staten Israel 1948 - 1967

Annektert etter krigen
1948 - 1949:

- «Vestbredden» (Jordan)
- Øst-Jerusalem (Jordan)
- Gaza (Egypt)

Alle jøder ble utvist

7

Israel – noen personlige opplevelser 1

- Sommeren 1960: Det delte Jerusalem (utsikt fra vest til øst), såpefabrikk i ørkenen og Bergensfjord til Genua

8

DIMONA

9

Erobret av Israel i «6-dagers-krigen» 1967:

- «Vestbredden» (fra Jordan, palestinsk område)
- Øst-Jerusalem (fra Jordan, annektert)
- Gaza (fra Egypt, palestinsk område)
- Sinai (fra Egypt, levert tilbake)
- Golan (fra Syria, halvparten levert tilbake, resten annektert)

10

Israel – noen personlige opplevelser 2

- Juni 1967: Det gjenforente Jerusalem (6-dagers-krigen, Rockefellermuseet og pissoar på Oljeberget)
- August 1967: Kjæreste fra Paradis
- Desember 1967: Sne i nord, jul i Betlehem, Hebron og 1. tur til Gaza
- September 1973: Sharm el Sheik (Syria forbereder Jåm Kiporr-krigen)

11

Den jødiske gravlunden på Oljeberget 1967

12

13

14

Israel – noen personlige opplevelser 3

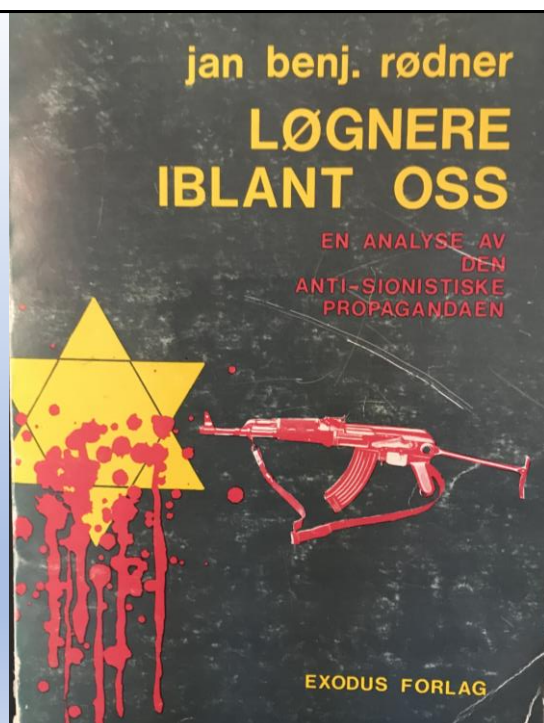
- Påsken 1976: Tempelhøyden (Harr ha-Beit/Haram al-Sharif))

15

Løgnere iblant oss

- En analyse fra 1976 av den antisionistiske propagandaen
 - Forfatter: Jan Benj. Rødner
 - Analysen gjaldt først og fremst Palestinakomiteens hefte «Israel – Propaganda, Virkelighet»
 - Det kostet ham 18 måneder å påvise at:
 - innholdet var løgn fra ende til annen
 - løgnen var antisemittisk

Boken førte til at Palestinakomiteen trakk heftet tilbake. Det tok et par år før løgnpropagandaen kom i gang igjen, men nå er den her i så stort monn at det ikke vil nytte med en manns 18 måneders arbeide å tilbakevise den

16

Israel – noen personlige opplevelser 4

- Påsken 1976: Tempelhøyden (Harr ha-Beit/Haram al-Sharif)
- Ca. 1995: 2. tur til Gaza (stripen delt på langs)
- August 2014: Krig i Gaza (2 versjoner)
- Vintrene 2012 – 2020 i Haifa (og en foredragsholder i Rotary)

17

Haifa – festenes fest

18

De forente arabiske Emirater og Israel

19

20

PALESTINA I DET 20. ÅRHUNDRE

- 400 år ottomansk herskap ender under 1. verdenskrig, Storbritannia overtar under «mandat» fra Folkeforbundet
- Jødene (Balfourdeklarasjonen) og araberne i Palestina loves begge selvstendighet
- Hasjemittene danner *Transjordan* i Øst-Palestina (75% av området) i 1923
- *Cisjordan*, omdøpt til Mandatet Palestina, foreslås av FN delt i en arabisk og en jødisk stat og et internasjonalt område (Jerusalem og Betlehem)
- Jødene aksepterer forslaget og proklamerer Israel selvstendig 14.5. 1948
- Araberne går til krig og taper områder til Israel, resten annekteres av Transjordan (som herefter kaller seg *Jordan*) og Egypt (*Gaza*). «Palestiner» blir et *flyktningbegrep*
- Våpenstillstand 1949, Vest-Jerusalem Israels hovedstad
- Stadige små og store kriger siden, bl.a. Suezkrigen 1956, **6-dagers-krigen 1967, Jåm Kiporr-krigen 1973**: Israel erobrer «Vestbredden», Gaza, Golan og Sinai
- Jordan gir avkall på Vestbredden, innbyggerne blir «palestinere». Israel trakk seg ut av Sinai og deler av Golan, men «administrerer» Vestbredden, Gaza og Vest-Golan. Øst-Jerusalem med Gamlebyen annekteres. Palestina = Vestbredden + Gaza
- «Oslo» 1993 åpner for fred, men

21

PALESTINA I DET 21. ÅRHUNDRE

- «Oslo» ga Israel fredsavtaler med Jordan og Egypt, men ikke med Palestina til tross for iherdige forsøk på en «tostatsløsning». Men «Oslo» er fremdeles rammeverket rundt administrasjonen av Vestbredden i ulike soner og grader av selvstendighet
- Stadige utvidelser av jødisk bosetting på Vestbredden umuliggjør et sammenhengende palestinsk område
- Palestinske håp om å få hånd om hele det britiske mandatsområdet har umuliggjort ethvert fredsinitiativ og ført til stadige tap av landområder. De aksepterer kun midlertidige avtaler
- Israel trakk seg ut av Gaza i 2005. Hamas overtok, og utløste to kriger
- USA flyttet ambassaden fra Tel Aviv til Jerusalem i 2018
- Israel annekterte Vest-Golan
- Israel har inngått fredsavtaler med noen arabiske land. Vil flere, og i særdeleshet Palestina, følge etter?

22

Deling av den ottomanske regionen Palestina

- **Den ottomanske provinsen Syria delt 1918 i:**
 - Irak (britisk mandat > monarki 1932)
 - Syria pluss Golan (fransk mandat, delt i Syria og Libanon > republikker 1936/1926)
 - **Ottomansk Palestina (minus Golan, britisk mandat) 110 000 km² = 100%**
- **Det britiske mandatet Palestina = ottomansk Palestina delt 1922 i:**
 - (Palestina) Transjordan (92 000 km² = 77%); hashemittisk emirat > monarkiet Transjordan 1946
 - (Palestina) Cisjordan (28 000 km² = 23%); britisk mandat = 100% Palestina (Cisjordan)
- **Palestina (Cisjordan) delt i 1948/49: (% av Palestina (Cisjordan)/% av ottomansk Palestina)**
 - **FNs delingsplan:** Israel (48%/11%), Arabisk Palestina (48%/11%), Jerusalem/Betlehem (4%/1%)
 - **Israel** erklært uavhengig 14.5. 1948 (75%/17% etter våpenstillstand 1949)
 - «Arabisk Palestina» redusert til «Vestbredden», okkupert og annektert av
 - Transjordan > Jordan (20%/82%)
 - Egypt: Gazastripen (5%/1%)
- **Nye kriger 1967 og 1973 > nye «grenser» etter Oslo 1993**
 - Israel m/Øst-Jerusalem, ½ Golan og bosettinger (79%/18% av ottomansk Palestina inkl. Golan)
 - Palestinske (arabiske) områder = Vestbredden + Gaza (21%/5%)
 - Jordan (0%/77%)